

نور احکام

پایه هشتم نورد اول متوسطه پیش حرفه‌ای

(کم توان ذهنی)

سلامی ویژه به تو، نشانه‌ی پاکی و لطف الهی

تو که با قلب مهربان و تلاش‌های ارزشمندت می‌کوشی هر روز آسمان زندگی‌ات را روشن‌تر کنی. در این مسیر گاه با پیچ و خم‌هایی روبه‌رو خواهی شد که شاید دشوار به نظر برسند، اما فراموش نکن هر گام تو، پیروزی تازه‌ای است و هر قدمت نشانی از رشد و شکوفایی.

یکی از زیباترین و سرنوشت‌سازترین رویدادهای این مسیر، رسیدن به سن تکلیف است؛ زمانی که قرار است با گوهر ناب احکام دین اسلام آشنا شوی. اهمیت این مرحله در آن است که خوشبختی و سعادت تو در دنیا و آخرت، به چگونگی پیمودن این راه و میزان شکوفایی‌ات در آن بستگی دارد. و برای پیمودن این راه، آموختن احکام الهی چراغی روشن در دست توست.

این جزوه با عشق، با زبانی ساده و دلنشین نوشته شده تا همراه و همسفر تو در این مسیر نورانی باشد. در کنار یکدیگر نه تنها می‌آموزیم، بلکه دست در دست هم می‌کوشیم تا هر روز روشن‌تر و درخشان‌تر از دیروز باشیم. آرزوی ما، موفقیت و قبولی عبادت‌های زیبایت در پیشگاه خداوند مهربان است.

جزوه‌ای که در دست داری، همراهی کوچک اما ارزشمند در مسیر شیرین آشنایی با احکام دین اسلام است. در این جزوه تلاش کرده‌ایم مطالب را ساده، روان و کاربردی بیان کنیم تا یادگیری برایت آسان‌تر و دلنشین‌تر باشد.

این جزوه در سه بخش تنظیم شده است:

۱. احکام (نکات ضروری و کاربردی برای زندگی دینی).
۲. آموزش نماز چهاررکعتی (شیوه‌ی صحیح خواندن نمازهای یومیّه).
۳. معنای نماز (آشنایی با مفهوم و پیام‌های والای ذکرها و جملات نماز).

نماز نه تنها یکی از واجبات اصلی دین است، بلکه پنجره‌ای است به سوی نزدیکی به خداوند و رسیدن به آرامش با بندگی کردن پروردگار مهربان. از همین رو در کنار آموزش عملی، به معنای دعاها و ذکرها نیز پرداخته‌ایم تا بدانی کلماتی که بر زبان می‌آوری، چه پیام‌های بزرگی در دل خود دارند.

برای آنکه یادگیری شیرین‌تر و عمیق‌تر شود، در بخش‌های مختلف جزوه کدهای QR (رمزینه) قرار داده‌ایم. با اسکن این کدها می‌توانی به فیلم‌ها، صوت‌ها یا مطالب کامل‌تری دسترسی داشته باشی و موضوعات را بهتر و جذاب‌تر مرور کنی.

همچنین در قسمت‌هایی با عنوان «بیشتر بدانیم» نکات و مطالب کامل‌تر آورده‌ایم که تنها برای افزایش آگاهی و دانستنی‌های دینی توست. این بخش‌ها در ارزشیابی جزوه لحاظ نخواهند شد، بنابراین می‌توانی با خیال آسوده و بدون نگرانی آن‌ها را مطالعه کنی.

امید است این جزوه، چراغی روشن در مسیر پر برکت زندگی دینی تو باشد و گامی در جهت بندگی آگاهانه و زیباتر خدای مهربان.

بخش اول: احکام

تکلیف و تقلید	۲
نماز	۴
قبله	۵
آمادگی برای نماز	۶
تیمم	۷
نماز جماعت	۱۱
غذا در اسلام	۱۵
خودآزمایی	۲۱

بخش دوم: نماز

آموزش نماز چهار رکعتی	۳۲
خودآزمایی	۴۳

بخش سوم: معنای نماز

آشنایی با معنای نماز	۴۸
مناجات	۵۳
منابع و مآخذ	۵۴

بخش اول: احکام

خداوند در سوره نحل آیه ۴۳ فرموده است:

« فَسْأَلُوا أَهْلَ الذِّكْرِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ »

اگر چیزی را ندانستید، از کسانی که می‌دانند بپرسید.

تکلیف و تقلید

شما در کتاب‌های "تعلیمات دینی" تا حدودی با پیامبران، کتاب‌های آسمانی و ادیان الهی آشنا شده‌اید. یکی از این ادیان، دین اسلام است. دین اسلام بر پایه‌ی کتاب آسمانی خود، یعنی قرآن کریم، سنت (احادیث، کردار و رهنمودهای) پیامبر اکرم ﷺ و دوازده امام معصوم (علیهم‌السلام) بنا شده است. این دین دارای احکام و دستورهایی است که رعایت و انجام آن‌ها برای هر فردی که به سن تکلیف می‌رسد، لازم و ضروری است.

سن تکلیف در دین اسلام برای دختران و پسران متفاوت است. بر همین اساس، سن تکلیف برای دختران نه سال تمام و برای پسران پانزده سال تمام است. بنابراین، بر هر دختر و پسر که به سن تکلیف می‌رسد، واجب است احکام و دستورات دین اسلام را رعایت کند؛ زیرا انجام تکالیف دینی، موجب خوشبختی و سعادت انسان در دنیا و آخرت خواهد شد.

احکام دینی

احکام، مجموعه‌ای از دستورهای دین اسلام است که وظایف انسان را در جنبه‌های مختلف زندگی فردی و اجتماعی او مشخص می‌کند؛ مانند عبادت، مسافرت، کسب و کار، معاشرت با آشنایان، دوستان و همسایگان، غذا خوردن و موارد دیگر.

در حقیقت، احکام دینی به انسان می‌آموزند که چه کارهایی را باید انجام دهد و از چه کارهایی باید دوری کند.

✦ بیشتر بدانیم

در دین اسلام، احکام به پنج دسته تقسیم می‌شوند:

واجب: کارهایی که حتماً باید انجام دهیم، مثل خواندن نماز و گرفتن روزه.

حرام: کارهایی که نباید انجام دهیم، مثل دزدی، دروغ گفتن، گران فروشی و غیبت.

مستحب: کارهایی که بهتر است انجام دهیم، مثل مسواک زدن، عیادت از بیماران، خواندن نماز شب و کم خوری.

مکروه: کارهایی که بهتر است انجام ندهیم، مثل نماز خواندن در آشپزخانه، روزه گرفتن در روز عاشورا، پوشیدن لباس سیاه در نماز، خوردن غذای خیلی داغ.

مباح: کارهایی که انجام دادن یا ندادن آن‌ها تفاوتی ندارد و تکلیف خاصی برای آن در دین اسلام نیامده است؛ مانند راه رفتن، خوابیدن یا نوشیدن آب (در غیر زمان روزه).

در دین اسلام، احکام و مسائل دینی از دو منبع اصلی و اساسی به دست می‌آیند که عبارتند از:

۱. قرآن (کتاب خدا)

۲. سنت معصومین (علیهم السلام)، یعنی سخنان و کارهای پیامبر ﷺ و امامان (علیهم السلام).

همان‌طور که وقتی می‌خواهیم رانندگی یاد بگیریم به کتاب راهنما و تجربه مربی نیاز داریم، برای یاد گرفتن کارهای دینی هم به قرآن و سنت معصومین نیاز داریم.

مرجع تقلید

مرجع تقلید کسی است که علوم دینی را خوب یاد گرفته و آن قدر دانا شده است که می‌تواند احکام و دستورهای دین را از قرآن و سخنان پیامبر ﷺ و امامان (علیهم السلام) استخراج کند و به مردم آموزش بدهد. همان‌طور که یک مهندس، نقشه‌ی ساختمان را می‌کشد تا دیگران بدانند چگونه باید خانه بسازند، مرجع تقلید هم راه درست انجام کارهای دینی را به مردم نشان می‌دهد.

تعداد مرجع تقلیدها زیاد است به همین دلیل هر فرد می‌تواند با تحقیق و در صورت نیاز با پرس و جو از افرادی که اطلاعات زیادی دارند و مورد اعتماد هستند، مرجع تقلید خود را انتخاب نماید تا بر اساس نظر او به تکالیف خود عمل کند.

با توجه به پیشرفت علم و دانش و افزایش جمعیت و تعداد زیاد کشورها، ممکن است مسلمانان در مکان‌های مختلف راحت به مرجع تقلید دسترسی نداشته باشند. به همین دلیل مراجع تقلید احکام و دستورات دینی را در کتابی با نام «رساله‌ی توضیح المسائل» در اختیار همه قرار می‌دهند. بدین ترتیب انسان می‌تواند در هر زمان و مکانی به رساله‌ی توضیح المسائل مرجع تقلید خود مراجعه کرده و وظایف دینی خود را بشناسد و بر اساس آن عمل نماید.

گاهی اوقات نیز در مسیر انجام تکالیف سوالات جدیدی به ذهن انسان می‌رسد که مرجع تقلید در کتاب دیگری با عنوان «استفتاات» به تمامی سوالاتی که افراد مختلف مطرح کرده‌اند، پاسخ می‌دهد.

<https://B2n.ir/hb7003>

<https://B2n.ir/hh4777>

نماز در اسلام یک **فریضه‌ی واجب**، اساس و ارکان دین اسلام، و ارتباط مستقیم بنده با خداست. این فریضه باعث صفای روح، پاکی دل و دوری از گناه می‌شود و قبولی آن قبولی سایر اعمال را در پی دارد. نماز در زمان‌های معین و با شرایط خاصی خوانده می‌شود و ترک آن از گناهان بزرگ است.

اصل نماز به معنای «ارتباط دوطرفه» با خداوند است که با هدف نیایش، ستایش و درخواست کمک از او صورت می‌گیرد. اهمیت نماز در دین اسلام به اندازه‌ای زیاد است که به عنوان **اساس و ستون دین** شناخته می‌شود.

نمازهای یومیّه یا نمازهای پنج‌گانه‌ی روزانه

نمازهای یومیّه یا نمازهای پنج‌گانه‌ی روزانه، که از مهم‌ترین اعمال عبادی مسلمانان نیز به شمار می‌روند، شامل نمازهای صبح، ظهر، عصر، مغرب و عشاء است.

نمازهای پنج‌گانه‌ی روزانه عبارت‌اند از:

۱- نماز صبح: دو رکعت.

۲- نماز ظهر: چهار رکعت.

۳- نماز عصر: چهار رکعت.

۴- نماز مغرب: سه رکعت.

۵- نماز عشاء: چهار رکعت.

نمازهای یومیّه از اعمال اصلی و ضروری در دین اسلام هستند و انجام آن‌ها بر مسلمانان واجب است. هر یک از این نمازها در زمان و وقت معینی در شبانه‌روز خوانده می‌شوند که به عنوان **اوقات فضیلت و برتری** آن نماز شناخته می‌شود و دارای تعداد رکعت‌های مشخصی هستند. مجموع رکعت‌های نمازهای یومیّه، ۱۷ رکعت است.

این نمازها به دلیل اهمیت‌شان در دین اسلام، بخشی اساسی از زندگی روزمره مسلمانان را تشکیل می‌دهند و در **پنج وقت مشخص** در طول شبانه‌روز اقامه می‌شوند.

📖 وقت نمازهای پنج‌گانه‌ی روزانه

نماز صبح: از اذان صبح تا طلوع آفتاب.

نماز ظهر و نماز عصر: از نیمه روز یعنی اذان ظهر تا غروب آفتاب. نمازگزار ابتدا باید نماز ظهر و سپس نماز عصر را به جا آورد.

نماز مغرب و نماز عشاء: از اذان مغرب تا نیمه‌شب شرعی. نمازگزار ابتدا باید نماز مغرب و سپس نماز عشاء را به جا آورد.

<https://Bṽn.ir/pm۳۰۰۰>

📖 قبله

قبله در اسلام، به سمتی گفته می‌شود که مسلمانان رو به آن نماز می‌خوانند.

۵ قبله در اسلام همان خانه‌ی کعبه است که در شهر مکه و در مسجدالحرام قرار دارد و در اعمال دینی مختلفی مانند نماز، ذبح حیوانات و دفن مردگان اهمیت دارد همچنین اهمیت قبله در اسلام به دلیل وحدت مسلمانان است.

کعبه به عنوان خانه‌ی خدا، مرکزی است که مسلمانان با رو به آن بودن، به نوعی با مرکز اصلی عبادات خود ارتباط برقرار می‌کنند و این ارتباط، حس تعلق و ارتباط با خالق را تقویت می‌کند.

<https://Bṽn.ir/ds۵۸۵۵>

آمادگی برای نماز

در اسلام یکی از مقدمات آمادگی برای به جا آوردن عبادت‌هایی مانند نماز، داشتن طهارت و پاکیزگی است. طهارت و پاکیزگی در اسلام شرط درستی عبادت‌ها است و اسلام آن را از نشانه‌های ایمان و اخلاق پیامبران می‌شمارد.

طهارت برای نماز شامل پاکیزگی بدن، لباس و مکان عبادت از انواع نجاست‌های شرعی است. مثل خون، ادرار، مدفوع و ...

طهارت در اسلام دارای اهمیت زیادی است زیرا:

- طهارت از مقدمات اصلی و ضروری برای انجام بسیاری از اعمال و عبادت‌ها به ویژه نماز است.
- پیامبر اسلام حضرت محمد ﷺ پاکیزگی را نشانه ایمان معرفی می‌کند. "النَّظَافَةُ مِنَ الْإِيمَانِ".
- در اسلام توصیه‌های فراوانی برای رعایت بهداشت فردی آمده است. مانند شستن دست‌ها قبل از غذا، استحمام منظم، بهداشت دهان و دندان.

بر این اساس وضو به نظافت شخصی کمک می‌کند و طبق روایات موجب نشاط، پاک‌کننده آلودگی‌ها و خستگی است.

انواع طهارت برای آمادگی برای نماز:

- وضو
- تیمم
- غسل

در دین اسلام نماز به قدری از اهمیت و فضیلت بالایی برخوردار است؛ که برای آن که انسان در صورت وجود مانعی برای وضو یا غسل - که از مقدمات لازم برای انجام صحیح نماز می‌باشند- از فضیلت نماز بی‌بهره نماند، دستور به انجام تیمم داده است.

تیمم یکی از اعمال عبادی در دین اسلام است که گاهی اوقات به دلیل قرار گرفتن انسان در شرایطی خاص، به جای وضو یا غسل بر فرد مکلف واجب می‌شود.

✦ بیشتر بدانیم

خداوند در دو قسمت از قرآن کریم فرمان وضو و تیمم را برای انسان، توصیف فرموده است: یکی در بخش پایانی آیه ۶ سوره مائده و دیگری در بخش پایانی آیه ۴۳ سوره مبارکه نساء:

"... و اگر بیمار یا مسافرید یا یکی از شما را قضاء حاجتی دست داده و آب نیابید در این صورت به خاک پاک و پاکیزه‌ای روی آرید و به آن خاک صورت و دست‌ها را مسح کنید (تیمم کنید). خدا نمی‌خواهد هیچ گونه سختی برای شما قرار دهد، ولیکن می‌خواهد تا شما را پاکیزه گرداند و نعمت خود را بر شما تمام کند، باشد که شکر او به جای آرید."

نحوه‌ی صحیح انجام تیمم

تیمم مانند غسل و وضو، مراحلی دارد که عبارتند از:

۱- ابتدا به نیت انجام فرمان خداوند، کف هر دو دست را بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است، می‌زنیم. (به فتوای برخی از مراجع تقلید، اندکی ضربه داشتن دست‌ها در این مرحله، لازم است، به این معنی که نباید دست‌ها را به آرامی بر خاک یا سایر چیزهای مجاز تیمم قرار داد).

۲- کف هر دو دست را بر روی پیشانی، از ابتدای محل رویش موها تا ابروها) و نیز بهتر است بر روی خود ابروها) می‌کشیم.

نکته موهای سر نباید مانع کشیدن دست بر پیشانی شوند.

۳- تمام کف دست چپ را بر تمام پشت دست راست از قسمت مچ تا نوک انگشتان می‌کشیم.

۴- مانند مرحله‌ی قبل؛ تمام کف دست راست را بر تمام پشت دست چپ از مچ تا نوک انگشتان می‌کشیم.

📖 تیمم بر چه چیزهایی صحیح است؟

تیمم بر هر آنچه که زمین محسوب شود، مانند خاک، کلوخ (خاک‌های به هم چسبیده)، شن، ریگ، سنگ از قبیل؛ سنگ گچ، سنگ آهک و مانند آن، اگر پاک باشند، صحیح است.

✳️ بیشتر بدانیم

تیمم بر اشیای معدنی که جزو زمین محسوب نمی‌شوند، مانند طلا و نقره و عقیق و فیروزه و امثال این‌ها، صحیح نیست بلکه باطل است.

📖 مواردی که باید به جای وضو یا غسل تیمم کنیم:

۱- پیدا نکردن آب:

➤ هنگامی که تهیه‌ی آب، ممکن نباشد. یا اصلاً آبی وجود نداشته باشد.
➤ آب هست، ولی شخص به آن دسترسی ندارد، مثل این که در جایی دور از دسترس، مثل چاه است و انسان وسیله‌ای برای کشیدن آب از چاه ندارد.^۱

۲- ترس از ضرر: یعنی هنگامی که اطمینان داشته باشد که آب برای سلامتی او مضر باشد.

۳- نیاز به آب برای حفظ جان: هنگامی که مکلف بیم دارد که اگر آب را برای غسل یا وضو مصرف کند، خود یا خانواده و کسانش در تشنگی بمانند.

۴- نیاز به آب برای تطهیر: هنگامی که شخص بخواهد با مقدار آبی که در اختیار دارد، بدن یا لباس خود را برای نماز تطهیر کند (رفع نجاست نماید).

۵- نداشتن آب مُباح: یعنی هنگامی که استفاده از آن آب یا ظرف آن بر انسان حرام باشد، مثلاً اگر غصبی باشد.

۱. اگر شخص مکلف بدون جست و جوی آب، اقدام به تیمم کند و نماز بخواند، نمازش باطل است.

۶- نداشتن وقت کافی برای وضو یا غسل:

هنگامی که وقت نماز تنگ باشد و غسل یا وضو، موجب شود که همه‌ی نماز یا قسمتی از آن قضا شود.

برخی احکام مربوط به تیمم

- چیزی که بر آن تیمم می‌کنیم، باید پاک باشد.
 - چیزی که بر آن تیمم می‌کنیم، باید مباح باشد. یعنی غصبی نباشد و یا صاحب آن راضی باشد.
 - نباید هیچ گونه مانعی در اعضای تیمم باشد.
- بنابراین برای انجام صحیح تیمم، لازم است که انگشتر و ناخن مصنوعی و مانند آن‌ها را از دست خارج کنیم. همچنین در صورتی که به پیشانی یا سایر اعضای تیمم، چیزی چسبیده یا مانعی آن را پوشانیده است، قبل از انجام تیمم باید آن مانع را برطرف کنیم.

✦ بیشتر بدانیم

موهایی که بر روی پیشانی و یا دست روییده است، مانع از صحت تیمم نیست. ولی در صورتی که موی سر بر روی پیشانی ریخته باشد، لازم است آن را کنار بزنیم.

- چنان چه انسان به دلیل وجود زخم و سوختگی و امثال آن، اعضای تیمم را بسته است و در صورتی که باز کردن آن برایش ضرر داشته و یا با دشواری همراه باشد، می‌تواند با دست بسته تیمم کند و یا بر روی عضو بسته، مسح نماید.
- باید پیشانی را از بالا به پایین و پشت دست‌ها را از مچ به سمت نوک انگشتان مسح نماییم.
- باید تیمم را به ترتیبی که در بالا ذکر شد، انجام دهیم و در صورتی که بر خلاف آن عمل کنیم، تیمم ما باطل خواهد بود.
- باید مراحل تیمم را پشت سر هم انجام دهیم و در صورتی که بین انجام مراحل تیمم فاصله بیفتد، تیمم ما باطل است.

➤ مراحل و اعمال تیمم را باید خود شخص، در حال اراده و اختیار انجام دهد و از شخص دیگری کمک نگیرد.

اما اگر انسان به خاطر بیماری یا فلج اعضاء و ... نمی‌تواند خودش تیمم نماید، لازم است که برای انجام آن نایب (یک نفر دیگر که تیمم را برای او انجام دهد) بگیرد و نایب باید او را با دستان خودش تیمم دهد. و اگر این هم ممکن نباشد، نایب باید دستان خود را بر زمین بزند و به پیشانی و پشت دست‌های او بکشد و تیمم را برای او انجام دهد. در غیر این صورت آن شخص می‌تواند بدون تیمم نماز بخواند.

در دین اسلام نمازی که به صورت **گروهی** خوانده شود و در آن نمازگزاران به امام اقتدا کنند، نماز جماعت نامیده می‌شود.

در نماز جماعت یک نفر به عنوان «امام» اعمال نماز را انجام می‌دهد و سایر نمازگزاران در انجام اعمال نماز از او پیروی می‌کنند.

نماز جماعت یکی از مراسم‌های باشکوه و بااهمیت در دین اسلام است و نشان‌دهنده‌ی وحدت و انسجام مسلمانان است. در نماز جماعت مسلمانان روزی چند بار در یک مکان مقدس مانند مسجد گرد هم می‌آیند و در کنار هم خدا را عبادت می‌کنند و از حال هم آگاه می‌شوند و در صورت نیاز به هم‌دیگر کمک می‌کنند و یا با هم‌فکری و همکاری با هم به حل مشکلات محله‌ی زندگی خود می‌پردازند.

در دین اسلام نمازهای واجب مانند نمازهای یومیّه (روزانه)، نماز جمعه، نماز آیات، نماز عید فطر، نماز عید قربان و نماز میت به جماعت خوانده می‌شوند.

کمترین تعداد افراد برای برپایی نماز جماعت دو نفر است. یک نفر «امام جماعت» و یک نفر ماموم (نمازگزاری که به امام جماعت اقتدا می‌کند). در نماز جماعت هر چه تعداد نمازگزاران بیشتر باشد، ثواب نماز جماعت بیشتر خواهد شد تا جایی که بر اساس روایات معصومین (علیهم‌السلام) بیان ثواب آن امکان‌پذیر نخواهد بود.

امام رضا (علیه‌السلام) درباره‌ی ارزش و ثواب نماز جماعت می‌فرمایند:

"هر رکعت نماز جماعت به اندازه‌ی دو هزار رکعت نمازی که به تنهایی خوانده می‌شود، ارزش دارد."

در نماز جماعت، نمازگزاران، در صف‌های منظم، رو به قبله و پشت سر امام جماعت (پیش‌نماز) می‌ایستند و نماز می‌خوانند.

نماز جماعت می‌تواند با توجه به نمازی که قصد داریم، بخوانیم دو رکعت، سه رکعت و چهار رکعت باشد. یعنی بستگی بر این دارد که کدام یک از نمازهای پنج‌گانه‌ی روزانه (صبح، ظهر، عصر، مغرب و عشاء)، یا دیگر نمازهای واجب به طور جماعت خوانده شود.

نیت: ابتدا نمازگزار باید برای انجام نماز جماعت به «امام جماعت» اقتدا کند. به عنوان مثال برای نماز ظهر نیت کند: «چهار رکعت نماز ظهر می‌خوانم اقتدا می‌کنم به امام جماعت قربة الی الله». تلفظ نیت لازم نیست و کافی است تا در دل قصد کند و بلافاصله پس از قصد، تکبیره الاحرام (الله اکبر) را بگوید و نماز را شروع کند.

در نماز جماعت، پیش‌نماز (امام جماعت) به نمایندگی از نمازگزارانی که به او اقتدا کرده‌اند و پشت سر او ایستاده‌اند، در رکعت اول و دوم حمد و سوره را می‌خواند و نمازگزاران فقط باید شنونده باشند یعنی حمد و سوره را نمی‌خوانند. در ادامه نمازگزاران از حرکات و اعمال امام جماعت پیروی کرده و اعمال را انجام می‌دهند و ذکرهای نماز را در رکعت اول و دوم و دیگر رکعت‌ها، با صدای آرام می‌خوانند.

➤ نمازگزار باید برای انجام نماز جماعت به امام جماعت اقتدا کند.

به عنوان مثال برای نماز ظهر: «چهار رکعت نماز ظهر اقتداء می‌کنم به امام جماعت قربۀ الی الله». تلفظ نیت لازم نیست و کافی است تا در دل قصد کند و بلافاصله پس از قصد، تکبیرۀ الاحرام را بگوید.

➤ باید نوع نماز (مثلاً صبح، ظهر، عصر، مغرب، عشاء) و تعداد رکعت‌های آن را در نیت خود مشخص کنید.

➤ بلافاصله بعد از نیت کردن، تکبیرۀ الاحرام (اللهُ أَكْبَرُ) را بگویید و نماز را شروع کنید.

➤ در نماز جماعت نمازگزاران نباید تکبیرۀ الاحرام (اللهُ أَكْبَرُ) را قبل از امام جماعت بگویند، بلکه باید پس از او گفته و نماز را شروع کنند.

➤ مستحب است نمازهای واجب به خصوص نمازهای یومیّه (روزانه) به جماعت خوانده شود.

➤ حاضر نشدن در نماز جماعت از روی بی‌اعتنایی جایز نیست.

➤ سزاوار نیست انسان بدون عذر نماز جماعت را ترک کند.

➤ مستحب است انسان صبر کند تا نماز را به جماعت بخواند؛ و خواندن نماز به جماعت از نماز اول وقتی که به تنهایی خوانده شود، بهتر است. حتی اگر نماز جماعت اول وقت خوانده نشود.

➤ کسی که در خواندن نماز وسواسی دارد و می‌داند که اگر نماز را به جماعت بخواند، از وسواسی راحت می‌شود، باید نماز را به جماعت بخواند.

➤ وقتی نماز جماعت بر پا می‌شود کسی که نمازش را به تنهایی خوانده، مستحب است تا دوباره نمازش را به جماعت بخواند.

➤ در رکعت اول و دوم نماز جماعت، وقتی «امام جماعت»، حمد و سوره را می‌خواند بر نمازگزاران لازم نیست تا حمد و سوره را بخوانند و تنها باید به تلاوت امام جماعت گوش دهند. اما سایر اعمال و ذکرهای نماز را باید به جا آورند.

- بهتر است نماز را به جماعت و در مسجد بخوانیم و برای حضور به موقع و در اول وقت، وضو را در منزل بگیریم. مخصوصاً اگر مومن در نزدیکی مسجد سکونت دارد.
- هرگز به این امید که اگر نماز را در تنهایی بخوانید، با حضور قلب بیشتری می‌خوانید، نماز جماعت را ترک نکنید.
- بهتر است با بدن و لباس پاکیزه و معطر در نماز جماعت حاضر شوید.
- از راه رفتن بین صف‌ها و عبور از مقابل نمازگزاران در حال نماز بپرهیزید.
- نمازگزار نباید ذکرها را با صدای بلند که به گوش امام جماعت برسد، ادا کند و این عمل مکروه است.
- از عجله برای خروج از مسجد پس از پایان نماز جماعت بپرهیزید تا از ازدحام نمازگزاران پیشگیری شود؛ و مراقب باشید که ثواب جماعت را با صدمه زدن به یکی از آنان با دست یا زبان، تباه نکنید.
- پس از پایان نماز با سایر نمازگزاران معاشرت کرده و از احوال و احیاناً مشکلات آن‌ها آگاه شوید و در صورت توانایی به حل مشکلات آن‌ها کمک کنید.

<https://B2n.ir/wy4205>

<https://B2n.ir/ey9791>

خداوند در آیهی ۱۷۲ سوره بقره می‌فرماید:

" يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُلُوا مِن طَيِّبَاتِ مَا رَزَقْنَاكُمْ وَاشْكُرُوا لِلَّهِ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ "

" ای اهل ایمان! از انواع میوه‌ها و خوردنی‌های پاکیزه‌ای که روزی شما کرده‌ایم، بخورید و خدا را سپاس‌گزارید، اگر فقط او را می‌پرستید."

نیاز انسان به غذا، مهم‌ترین و حیاتی‌ترین نیاز روزمره‌ی او است که از تولد تا مرگ وی را همراهی می‌کند به گونه‌ای که حتی انبیا و اولیاء الهی نیز از این قاعده مستثنی نیستند.

رشد، طول عمر، تندرستی، آرامش اعصاب و روان، خُلق و خو و رفتار، توانمندی و قدرت، تکثیر نسل و تولید مثل و ... همه نیازمند تغذیه سالم هستند.

نزدیک به ۲۵۰ آیه از آیات قرآن کریم و ده‌ها روایت از معصومین (علیهم‌السلام) بر اهمیت غذا و تغذیه تاکید می‌کنند. نام‌گذاری پنجمین سوره قرآن کریم تحت عنوان «مائده» به‌معنای « سفره غذا » نیز دلالت بر اهمیت موضوع غذا و تغذیه در اسلام دارد.

با توجه به مطالب بالا می‌توان نتیجه گرفت که خداوند مهربان طبیعت زیبا را با انواع درختان، میوه‌ها، سبزی‌جات، حیوانات و پرندگان گوناگون و رنگارنگ آفریده است تا انسان از آن‌ها برای خود خوراک و پوشاک تهیه نماید اما در عین حال برای تامین سلامتی بدن، بهداشت فردی و محیط زندگی، رعایت حق دیگران و استفاده صحیح از آن‌ها احکام خاصی نیز بیان فرموده‌اند؛ و رعایت و انجام آن‌ها را توسط انسان ضروری و واجب دانسته و وی را از انجام برخی دیگر منع کرده است.

- خوردن و آشامیدن چیزهایی که برای انسان ضرر دارد، حرام است.
- خوردن و آشامیدن چیزهای نجس، حرام است.
- تمام میوه‌ها و سبزی‌ها حلال هستند، مگر آن چیزی که برای بدن انسان ضرر داشته باشد.
- گوشت تمام حیوانات درنده حرام است. مانند: شیر، پلنگ، کفتار، خرس، گرگ و ...
- سایر حیوانات به دو دسته تقسیم می‌شوند:
 - ۱- حیوانات حلال گوشت. مانند: گوسفند، گاو، شتر، گاو میش، بز، مرغ، خروس، کبوتر و ...
 - ۲- حیوانات و پرندگان حرام گوشت. مانند: کلاغ، عقاب، شاهین، خوک، خرگوش و ...
- حیوانات حلال گوشت باید به روش اسلامی (رو به قبله) ذبح شوند. اگر به روش اسلامی ذبح نشوند، گوشت آن‌ها نجس و حرام است.

انسان و سعادت و خوشبختی او هدف اصلی و والای خداوند از آفرینش اوست. بر همین اساس خداوند تمام دستورات، احکام و توصیه‌های لازم برای سعادت انسان را در دین اسلام بیان نموده است. این احکام و دستورات برای تمام جنبه‌های زندگی انسان برنامه دارند. و همان‌گونه که در بالا اشاره شد یکی از این جنبه‌ها نیاز انسان به غذا است. مقام انسان به اندازه‌ای ارزشمند است که خداوند علاوه بر احکام غذا خوردن، یک سری توصیه‌ها و دستوراتی نیز دارد که با عنوان آداب غذا خوردن، مستحبات و مکروهات را به او یادآوری می‌کند و از او می‌خواهد تا آن‌ها را رعایت نماید.

* این کارها در رابطه با غذا خوردن مستحب است:

- دست‌ها را قبل و بعد از غذا بشوید.
- در ابتدا " بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ " و در پایان " اَلْحَمْدُ لِلَّهِ " بگویید.
- با دست راست غذا بخورید.
- لقمه‌ها را کوچک بگیرید.
- غذا را در دهان خوب بجوید.
- میوه‌ها و سبزی‌ها را خوب بشوید.
- اگر چند نفر با هم بر سر سفره نشسته‌اید، هر کس از غذای جلوی خودش بردارد.
- قبل از این که سیر شوید، دست از غذا خوردن بکشید.

* این کارها در رابطه با غذا خوردن مکروه است:

- غذا خوردن در حالی که سیر هستید.
- در هنگام غذا خوردن به صورت دیگران نگاه کردن.
- دور انداختن میوه، پیش از آن که کاملاً خورده شود.
- زیاد غذا خوردن.
- خوردن غذای داغ.
- فوت کردن به غذا.

<https://B2n.ir/nu1056>

بِسْمِ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ
گفتن قبل و بعد از غذا

شستن دست‌ها
قبل و بعد از غذا

خوب جویدن و پُر خوری
نکردن

غذا خوردن در
اسلام

خوردن غذا به هنگام
گرسنگی

فوت نکردن و نخوردن
غذای داغ

خوردن غذا با دست
راست

* برای آشنایی بیشتر با مباحث احکام پایه‌ی هشتم، کافی است کدهای زیر را اسکن کنید.

آداب ذکرهای نماز
<https://B2n.ir/em4425>

آهسته و بلند خواندن نماز
<https://B2n.ir/uf1835>

آداب لباس پوشیدن
<https://B2n.ir/ny8105>

احکام طهارت
<https://B2n.ir/qy8130>

پوشش نمازگزار
<https://B2n.ir/kp1350>

خودآزمایی

شما می‌توانید علاوه بر پاسخگویی به پرسش‌های زیر، در آزمون آنلاین احکام نیز شرکت کرده و میزان معلومات خود را مورد ارزیابی قرار دهید. این کار به شما کمک می‌کند تا آموخته‌های خود را بسنجید و نقاط قوت و ضعف خود را بهتر بشناسید.

<https://forms.gle/jJoEAWEdnzVAsiB>

۱- در دین اسلام " احکام " از چه منابعی به دست می‌آیند؟

الف) قرآن کریم

ب) کتاب‌های تاریخی

ج) سنت پیامبر ﷺ و امامان معصوم (علیهم السلام)

د) قرآن کریم و سنت پیامبر ﷺ و امامان معصوم (علیهم السلام)

۲- غذا خوردن در حال سیری چه حکمی دارد؟

الف) مستحب است

ب) مکروه است

ج) اشکالی ندارد

د) به سلامت بدن کمک می‌کند

۳- احکام دین اسلام در چه جنبه‌هایی، حکم صادر کرده است؟

الف) تمام جنبه‌های زندگی انسان

ب) کسب و کار

ج) معاشرت با دوستان و آشنایان

د) عبادت خداوند

۴- نمازهای، و چهار رکعتی هستند.

الف) عصر، مغرب، عشاء

ب) ظهر، عصر، عشاء

ج) صبح، ظهر، عصر

د) صبح، مغرب، ظهر

۵- هر عمل را به حکم دینی آن وصل کنید.

الف) انتخاب مرجع تقلید	☐	مستحب	☐
ب) خوردن چیزهای نجس	☐	واجب	☐
ج) تیمم	☐	حرام	☐
د) با دست راست غذا خوردن	☐	واجب	☐

۶- کدام گزینه در مورد نیت صحیح نیست؟

- الف) حتماً باید نیت را بر زبان بیاوریم
ب) در نماز اولین عمل نیت است
ج) بلافاصله بعد از نیت باید تکبیرة الاحرام بگوییم
د) منظور از تکبیرة الاحرام همان " الله اکبر " است

۷- در دین اسلام احکام دینی بر چه کتابی استوار است؟

- الف) کتاب‌های دینی
ب) کتاب توضیح المسائل
ج) قرآن کریم
د) کتاب استفتانات

۸- در اسلام کدام فریضه، اساس و ارکان دین اسلام معرفی شده است؟

- الف) روزه
ب) حج
ج) نماز
د) جهاد

۹- کدام گزینه در مورد نماز صحیح است؟

- الف) نماز اساس و ارکان دین اسلام است.
ب) نماز بهترین وسیله‌ی ارتباط بنده با خدا است.
ج) نماز موجب دوری انسان از گناه است.
د) همه موارد صحیح است.

۱۰- در دین اسلام قبولی کدام عمل انسان، قبولی همه‌ی اعمال دیگر او را در پی دارد؟

- الف) روزه
- ب) نماز
- ج) وضو
- د) حج

۱۱- نمازهای پنجگانه روزانه است.

- الف) ۱۵ رکعت
- ب) ۱۲ رکعت
- ج) ۱۷ رکعت
- د) ۱۶ رکعت

۱۲- خواندن کدام نماز واجب است؟

- الف) نمازهای یومیّه
- ب) نماز شب
- ج) نمازهای پنج‌گانه‌ی روزانه
- د) گزینه‌های الف و ج صحیح است

۱۳- در، مسلمانان روزی چند بار در یک مکان مقدّس مانند مسجد برای خواندن نماز گرد هم می‌آیند.

- الف) نماز مسافر
- ب) نماز جمعه
- ج) نماز جماعت
- د) نماز آیات

۱۴- خانه‌ی کعبه که قبله‌ی مسلمانان است، در کدام شهر قرار دارد؟

- الف) کربلا
- ب) فلسطین
- ج) مدینه
- د) مکه

۱۵- خواندن نماز به جماعت برای فردی که دچار است، توصیه شده است.

- الف) ترس
- ب) بیماری
- ج) وسواسی
- د) پیری

۱۶- سمتی که همه مسلمانان رو به آن نماز می‌خوانند است.

- الف) مکه
- ب) مسجد
- ج) بیت المقدس
- د) مشهد

۱۷- مائده یعنی.....

- الف) میوه و سبزی
- ب) گوشت حیوانات
- ج) نوشیدنی
- د) سفره‌ی غذا

۱۸- در دین اسلام کدام یک از اعمال زیر جزو روش‌های طهارت و پاکیزگی است؟

- الف) وضو
- ب) غسل
- ج) تیمم
- د) همه‌ی موارد صحیح است

۱۹- کدام مورد از آثار نماز جماعت است؟

- الف) مسلمانان از حال هم آگاه می‌شوند
- ب) در صورت نیاز به هم‌دیگر کمک می‌کنند
- ج) با هم‌فکری و همکاری با هم مشکلات محلّه‌ی خود را برطرف می‌کنند
- د) همه‌ی موارد صحیح است

۲۰- حضرت محمد ﷺ پاکیزگی را نشانه‌ی معرفی می‌کند؟

- الف) محبت
- ب) ایمان
- ج) وفای به عهد
- د) امانت‌داری

۲۱- انسان از زمان اذان ظهر تا غروب آفتاب فرصت دارد تا نماز و را بخواند.

- الف) ظهر
- ب) عشاء
- ج) عصر
- د) گزینه‌های الف و ج صحیح است

۲۲- در دین اسلام احکام دینی بر چه کتابی استوار است؟

- الف) کتاب‌های دینی
- ب) کتاب توضیح‌المسائل
- ج) قرآن کریم
- د) کتاب استفتائات

۲۳- در کدام حالت انجام تیمم به جای وضو صحیح است؟

- الف) پیدا نکردن آب
- ب) نیاز به آب برای حفظ جان
- ج) ترس از ضرر جانی
- د) همه‌ی موارد صحیح است

۲۴- در دین اسلام نمازی که به صورت گروهی خوانده می‌شود و نمازگزاران در آن به امام اقتدا می‌کنند، می‌گویند.

- الف) نماز یومیّه
- ب) نمازهای روزانه
- ج) نماز جماعت
- د) هیچ کدام

۲۵- در دین اسلام سن تکلیف برای دختران چند سال است؟

الف) ۷ سال

ب) ۹ سال

ج) ۱۲ سال

د) ۱۵ سال

۲۶- در نماز جماعت، کسی که پیشاپیش نمازگزاران می‌ایستد و نمازگزاران به او اقتدا می‌کنند، چه نام دارد؟

الف) امام جمعه

ب) امام جماعت

ج) پیش نماز

د) گزینه‌های ب و ج صحیح است

۲۷- قبله در اسلام همان است.

الف) خانه‌ی کعبه

ب) مسجدالحرام

ج) قبر پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

د) بیت‌المقدس

۲۸- خوردن و آشامیدن چیزهایی که برای انسان ضرر دارد، است.

الف) حرام

ب) مباح

ج) مکروه

د) حلال

۲۹- منظور از «تکبیرة الاحرام» کدام عبارت است؟

الف) اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ

ب) سُبْحَانَ اللَّهِ

ج) اللَّهُ أَكْبَرُ

د) لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

۳۰- به مجموعه دستورات دین اسلام که وظایف انسان را در زندگی فردی و اجتماعی تعیین می‌کند، می‌گویند.

الف) سنت معصومین (علیهم‌السلام)

ب) احادیث دینی

ج) احکام دینی

د) قصه‌های دینی

۳۱- کدام مورد از آداب شرکت در نماز جماعت نیست؟

الف) بهتر است برای حضور قلب بیشتر، نماز را به تنهایی بخوانیم

ب) با بدن و لباس پاکیزه و معطر در نماز جماعت شرکت کنیم

ج) نباید ذکرها را با صدای بلند بگوییم

د) برای خروج از مسجد عجله نکنیم

۳۲- آن چه بر آن تیمم می‌کنیم، باید باشد.

الف) پاک باشد

ب) از جنس طلا باشد

ج) صاحب آن راضی باشد

د) گزینه‌های الف و ج صحیح است

۳۳- خوردن کدام مورد حلال است؟

الف) چیزهایی که برای انسان ضرر دارد

ب) چیزهای نجس

ج) گوشت حیوانات درنده

د) میوه‌ها و سبزی‌ها

۳۴- در صورتی که انسان برای انجام وضو مشکلی داشته باشد، می‌تواند به جای وضو کند.

الف) غسل

ب) تیمم

ج) استحمام

د) هیچ کدام

۳۵- در دین اسلام خوردن گوشت کدام حیوان حرام است؟

الف) گوسفند

ب) خوک

ج) گاو

د) مرغ

۳۶- کمترین تعداد افراد برای برپایی نماز جماعت چند نفر است؟

الف) ۵ نفر

ب) ۲ نفر

ج) ۳ نفر

د) ۱ نفر

۳۷- هنگام غذا خوردن مستحب است، ابتدا و در پایان بگوییم.

الف) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - اللَّهُ أَكْبَرُ

ب) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - سُبْحَانَ اللَّهِ

ج) بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ - الْحَمْدُ لِلَّهِ

د) الْحَمْدُ لِلَّهِ - اللَّهُ أَكْبَرُ

۳۸- می‌دانید که در انجام وضو ابتدا به قصد نزدیکی به خداوند نیت می‌کنیم. حالا نوبت شماست که دیگر مراحل وضو گرفتن را به ترتیب شماره‌گذاری کنید.

از محل رویش موی سر تا چانه و از یک طرف صورت تا طرف دیگر، به طور کامل شسته شود.

با همان رطوبت دست، روی پای چپ از نوک انگشتان تا برآمدگی پا (مچ) مسح کشیده می‌شود.

دست راست از آرنج تا نوک انگشتان و از بالا به پایین شسته شود.

با رطوبتی که از شستن دست‌ها باقی مانده، روی قسمت جلوی سر (به اندازه عرض سه انگشت) مسح کشیده می‌شود.

دست چپ از آرنج تا نوک انگشتان و از بالا به پایین شسته شود.

با همان رطوبت دست، روی پای راست از نوک انگشتان تا برآمدگی پا (مچ) مسح کشیده می‌شود.

۳۹- مراحل انجام تیمم را به ترتیب شماره گذاری کنید.

○ کشیدن کف دست چپ به تمام پشت دست راست و سپس بالعکس.

○ نیت تیمم

○ زدن کف دو دست با هم بر چیزی که تیمم بر آن صحیح است.

○ کشیدن کف هر دو دست به تمامی پیشانی و دو طرف آن، از جایی که موی سر می‌روید، تا ابروها و بالای بینی. بنابر احتیاط واجب باید دست‌ها روی ابروها هم کشیده شود.

بخش دوم:

نماز

رهبر معظم آیت الله خامنه‌ای می‌فرمایند:

« هیچ وسیله‌ای بهتر از نماز، ارتباط بین انسان و خداوند نیست. »

امام صادق (ع) می‌فرمایند:

" همانا بهترین عمل نزد خداوند در قیامت، نماز است. "

« نماز »

باز هم مرغ سحر بر سر منبر گل

دم به دم می‌خواند شعر جان‌پرور گل

باز از مسجد شهر، صوت قرآن آید

با نسیم سحری، عطر ایمان آید

کودکان خوش‌سخن، شب فراری شده باز

دیده را باز کنید، شده هنگام نماز

باز خورشید قشنگ آمد از راه دراز

باز در دشت و دَمَن، چشم نرگس شده باز

خیز از بستر خواب، کودک زیبارو

وقت بیداری شد، خیز و تکبیر بگو

شعر از: احد ده‌بزرگی

<https://Bn.ir/zz7252>

نحوه‌ی نماز خواندن صحیح
<https://B2n.ir/bh7524>

می‌دانیم که نمازهای ظهر، عصر و عشاء چهار رکعتی هستند.

برای خواندن نماز چهار رکعتی، ابتدا وضو می‌گیریم و با لباس و بدن پاکیزه رو به قبله می‌ایستیم و نیت می‌کنیم؛ یعنی در دل می‌گوییم: «چهار رکعت نماز می‌خوانم برای رضای خدا، قرۃ الی‌الله». سپس تکبیر گفته و «الله اکبر» بر زبان می‌آوریم. بعد از آن، دست‌ها را پایین می‌آوریم.

نیت و تَکْبِیرَةُ الْاِحْرَامِ

نیت کردن یعنی: قصد خواندن نماز
 برای اجرای فرمان خدا. «برای مثال:
 دو رکعت نماز صبح می‌خوانم
 قُرْبَةَ اِلَى اللّٰهِ». تَکْبِیرَةُ الْاِحْرَامِ یعنی:
 گفتن اَللّٰهُ اَکْبَرُ که واجب است پس از
 نیت در ابتدای نماز خوانده شود.

▶ صوت تکبیرة الاحرام

<https://B2n.ir/jd7683>

سپس سوره‌ی حمد و پس از آن سوره‌ی توحید را می‌خوانیم. البته می‌توان به جای سوره توحید، یکی دیگر از سوره‌های قرآن را نیز تلاوت کرد.

▶ صوت سوره‌ی حمد

<https://B2n.ir/sh1119>

▶ صوت سوره‌ی توحید

<https://B2n.ir/jf2721>

حمد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ① الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ②
مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ ③ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ④
اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ⑤ صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ
عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ⑥

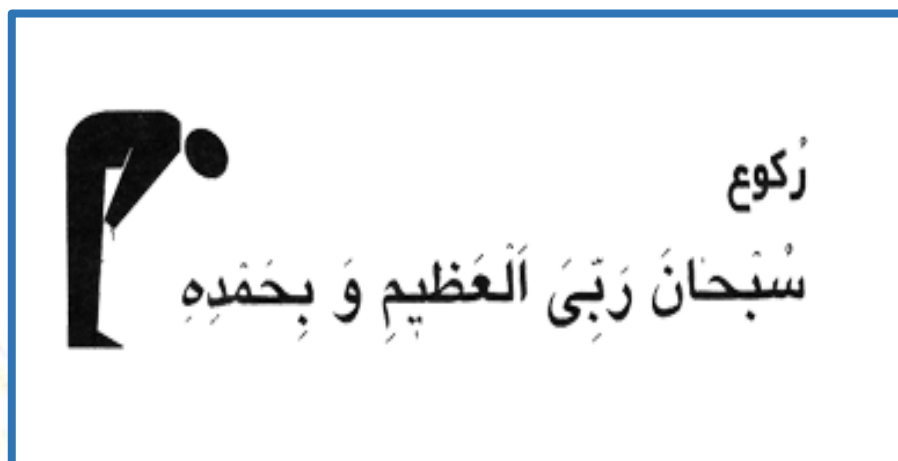
سوره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ① اللَّهُ الصَّمَدُ ② لَمْ يَلِدْ
وَلَمْ يُولَدْ ③ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ④

بعد از تمام شدن سوره‌ی حمد و سوره‌ی دیگر، به رکوع می‌رویم؛ یعنی کمی خم می‌شویم و دو دست را روی زانوها می‌گذاریم. در حالت رکوع سه بار ذکر سُبْحَانَ اللَّهِ یا حداقل یک بار ذکر زیر را می‌گوییم:

▶ صوت ذکر رکوع

<https://B2n.ir/ms۸۵۰۳>

۳۵ بعد از رکوع، می‌ایستیم و بعد به سجده می‌رویم. در سجده پیشانی، کف دست‌ها، زانوها و انگشتان پا باید بر زمین قرار بگیرد. در سجده سه بار ذکر سُبْحَانَ اللَّهِ یا حداقل یک بار ذکر زیر را می‌گوییم:

▶ صوت ذکر سجده

<https://B2n.ir/hh۹۶۲۵>

سپس می‌نشینیم و دوباره به سجده می‌رویم. **سجده دوم** را هم مانند سجده اول انجام می‌دهیم و همان ذکر را می‌گوییم.

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

سپس از سجده دوم بلند می‌شویم و می‌ایستیم تا رکعت دوم نماز را آغاز کنیم. در **رکعت دوم**، مانند رکعت اول، ابتدا سوره‌ی حمد و بعد یک سوره از قرآن (مانند سوره‌ی توحید) خوانده می‌شود. بعد از خواندن سوره‌ها، دست‌ها را بالا آورده و روبه‌روی صورت قرار می‌دهیم و دعایی می‌خوانیم. این قسمت را **قنوت** می‌نامند. در قنوت می‌توان دعا‌های مختلفی خواند، برای نمونه:

قنوت

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً
وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً
وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
«و یا ۳ مرتبه صلوات»

صوت ذکر قنوت ▶

<https://Bzn.ir/mz8932>

بعد از قنوت، به رکوع می‌رویم و ذکر رکوع را می‌گوییم. سپس بلند شده و به سجده می‌رویم. بعد از سجده اول می‌نشینیم و دوباره برای **سجده دوم** به زمین می‌رویم و همان ذکر سجده را می‌خوانیم.

پس از سجده دوم، می‌نشینیم و تشهد را می‌خوانیم. در تشهد می‌گوییم:

تَشَهُّد

الْحَمْدُ لِلَّهِ أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ
وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَ أَشْهَدُ أَنَّ
مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَ رَسُولُهُ
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ.

▶ صوت ذکر تشهد

<https://B2n.ir/mz8932>

وقتی تشهد را خواندیم، بلند می‌شویم و می‌ایستیم تا رکعت سوم نماز را آغاز کنیم. در رکعت سوم، به جای خواندن سوره حمد و یک سوره دیگر، باید سه بار «تسبیحات اربعه» را بخوانیم:
(البته خواندن یک بار تسبیحات اربعه هم کافی است، ولی سه بار گفتن آن بهتر است).

سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ
سُبْحَانَ اللَّهِ وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ وَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَ اللَّهُ أَكْبَرُ

▶ صوت ذکر تسبیحات اربعه

<https://B2n.ir/nt1046>

سپس به رکوع می‌رویم و در حال رکوع می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

پس از آن می‌ایستیم و بعد به سجده می‌رویم و در حال سجده می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

پس از سجده‌ی اول، می‌نشینیم و سپس دوباره به سجده می‌رویم و سجده‌ی دوم را همانند سجده‌ی اول به جا می‌آوریم و می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

پس از گفتن ذکر سجده، برمی‌خیزیم و می‌ایستیم؛ سپس همانند رکعت سوم، تسبیحات اربعه را سه مرتبه می‌گوییم:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

بعد به رکوع می‌رویم و می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

سپس می‌ایستیم و بعد به سجده می‌رویم و در حال سجده می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

پس از آن می‌نشینیم و دوباره به سجده می‌رویم و سجده دوم را مانند سجده اول به جا می‌آوریم و می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ (یا سه بار سُبْحَانَ اللَّهِ)

بعد می‌نشینیم و تشهد را می‌خوانیم.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،
وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ.
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ.

در ادامه سلام نماز را می‌گوییم و نماز را تمام می‌کنیم.

سلام
السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ
السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ
السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

▶ صوت ذکر سلام

<https://B2n.ir/bq۲۴۶۱>

آیا دوست دارید با آداب و شرایط درست انجام دادن ارکان نماز و موضوعات مربوط به آن بیشتر آشنا شوید؟
پس همراه هم فیلم‌های آموزشی مربوط به آن را تماشا کنیم.

" نماز را سبک نشمار..."

آیا می‌دانید منظور از سبک شمردن نماز چیست؟

سبک شمردن نماز یعنی بی‌اهمیت دانستن آن و رعایت نکردن جایگاه والای این عبادت مهم. برخی نمونه‌های سبک شمردن نماز عبارت‌اند از:

- خواندن نماز با عجله و بدون آرامش.
- به تأخیر انداختن نماز و نخواندن آن در اوّل وقت.
- قضا شدن نماز به دلیل سهل‌انگاری.
- بی‌توجهی و حواس‌پرتی هنگام نماز.

خدایا! یاریمان کن تا همیشه نماز را در اوّل وقت بخوانیم، با حضور قلب در برابرت بایستیم و توجّه‌مان تنها به سوی تو باشد.

خودآزمایی

۱- نمازهای ظهر، عصر و عشاء رکعتی هستند.

۲- در رکعت سوم و رکعت تسبیحات اربعه را سه بار تکرار می‌کنیم.

۳- ذکر تسبیحات اربعه کدام است؟

الف) سبحان ربی العظیم و بحمده

ب) سبحان ربی الاعلی و بحمده

ج) سبحان الله و الحمد لله و لا اله الا الله و الله اکبر

۴- در تشهد کدام ذکر را اول می‌گوییم؟

الف) اللهم صل علی محمد و آل محمد

ب) اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شریک له

ج) واشهد ان محمدا عبده و رسوله

۵- در سلام کدام ذکر را اول می‌گوییم؟

الف) السلام علينا و علی عباد الله الصالحین

ج) السلام علیکم و رحمه الله و برکاته

ب) السلام علیک ایها النبی و رحمه الله و برکاته

۶- در کدام یک از نمازها تسبیحات اربعه را نمی‌خوانیم؟

الف) نماز مغرب

ب) نماز عصر

ج) نماز صبح

۷- ذکر تسبیحات اربعه را به ترتیب شماره گذاری کنید.

☐ و الله اكبر
☐ و الحمد لله
☐ سبحان الله
☐ و لا اله الا الله

۸- ذکر تشهد را به ترتیب شماره گذاری کنید.

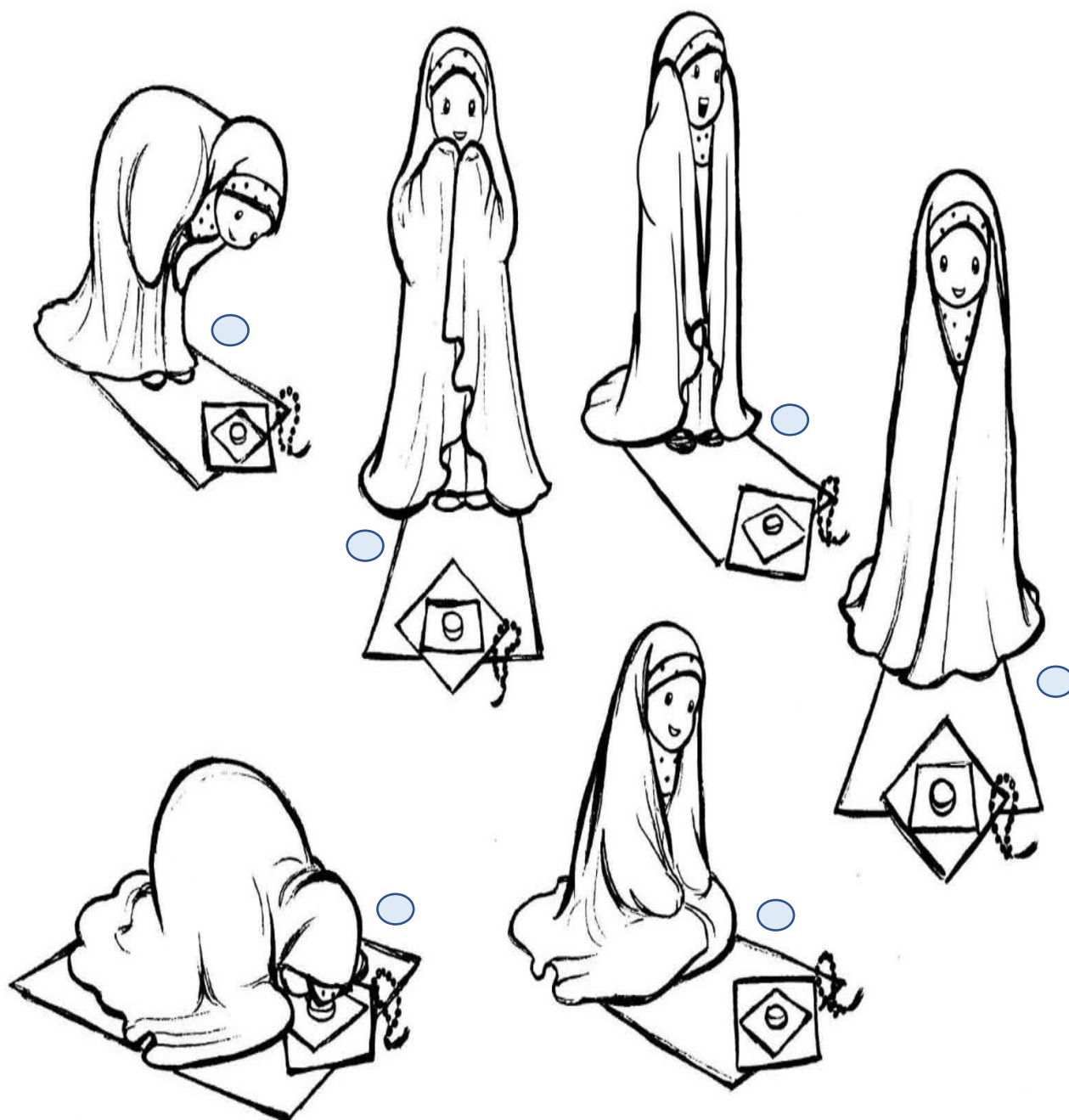
☐ اللهم صل على محمد و آل محمد
☐ و اشهد ان محمدا عبده و رسوله
☐ اشهد ان لا اله الا الله وحده لا شريك له

۹- ذکر سلام را به ترتیب شماره گذاری کنید.

☐ السلام علينا و على عباد الله الصالحين
☐ السلام عليكم و رحمه الله و برکاته
☐ السلام عليك ايها النبي و رحمه الله و برکاته

۱۰- هر یک از ارکان نماز را به تصویر مربوط به آن وصل کنید.

رکوع - تکبیرة الاحرام - خواندن حمد و سوره - تشهد و سلام - قنوت - سجده

۱۱- جاهای خالی را مانند نمونه کامل کنید.

اذان	ذکر	اقامه
۴ بار	الله اکبر	
.....	أشهد أن لا إله إلا الله	
.....	أشهد أن محمداً رسول الله	
.....	أشهد أن علياً ولي الله	
.....	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	
.....	حَيَّ عَلَى الْفَلَاحِ	۲ بار
.....	حَيَّ عَلَى خَيْرِ الْعَمَلِ	
ندارد	قَدْ قَامَتِ الصَّلَاةُ	
.....	الله اکبر	
.....	لا إله إلا الله	

بخش سوم:
معنای نماز

پیامبر اکرم ﷺ می‌فرمایند:

"هنگامی که بنده‌ی مسلمان برای نماز می‌ایستد خطاها و بدی‌های او مانند برگ‌های درخت می‌ریزند و او پاک می‌شود."

امام رضا(ع) می‌فرمایند:

"همانا نماز بهترین عبادت برای خداوند است."

"حمد خدا"

آغاز هر کلامی، نام تو بر زبانم
ستایش تو گویم، خدای مهربانم

خدای خوب و رحمان
بخشنده‌ی مهربان

مالک روز جزا
تنها تو هستی خدا

من بنده‌ی تو هستم
تنها تو را پرستم

هدایت‌م بفرما
به راه آن که او را

نعمت خدا نمودی
دریای لطف و جُودی^۲

ما را نکن تو همراه
با بندگان گمراه

^۲. جُود: بخشندگی

در نماز سوره‌ی حمد را در رکعت اول و دوم می‌خوانیم.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار جهانیان است.

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بخشنده و مهربان است.

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

مالک روز جزاست.

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

تنها تو را می‌پرستیم و تنها از تو یاری می‌جوییم.

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

ما را به راه راست هدایت فرما.

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ

راه کسانی که به آنان نعمت دادی؛ نه کسانی که بر آنان خشمگین شدی و نه گمراهان.

در رکعت اول و دوم بعد از سوره‌ی حمد، معمولاً سوره‌ی توحید را می‌خوانیم.

در این بخش با معنای سوره‌ی توحید آشنا می‌شویم:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده مهربان

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

بگو خداوند یگانه است.

اللَّهُ الصَّمَدُ

خداوند بی‌نیاز است (همه محتاج اویند و او به هیچ کس نیاز ندارد).

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

فرزندی ندارد و او فرزند کسی نیست.

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

و هیچ چیز و هیچ کس مانند او نیست.

در رکوع می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

پروردگار بزرگ من پاک و بی‌عیب است و من او را ستایش می‌کنم.

در سجده می‌گوییم:

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ

پروردگار بلند مرتبه‌ی من پاک و بی‌عیب است و من او را ستایش می‌کنم.

در قنوت می‌گوییم:

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ
پروردگارا! در دنیا و در جهان آخرت به ما نیکی عطا کن و ما را از عذاب آتش
محافظت کن.

در رکعت سوم و چهارم تسبیحات اربعه را می‌خوانیم:

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ
خداوند پاک است.

و ستایش مخصوص خداوند است.

و خدایی جز الله وجود ندارد.

و خداوند بزرگ‌تر از آن است که توصیف شود.

در تشهد می‌گوییم:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ،
گواهی می‌دهم که خدایی جز الله وجود ندارد. او یکتا است و شریکی ندارد.

و أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ،

و گواهی می‌دهم که حضرت محمد ﷺ بنده‌ی خداوند و فرستاده‌ی او است.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

خدایا بر حضرت محمد ﷺ و خاندان او درود بفرست.

در پایان نماز «سلام» را می‌گوییم و نماز را تمام می‌کنیم:

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر تو ای پیامبر ﷺ و رحمت و برکت‌های خداوند بر تو باد.

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَ عَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

سلام بر ما و بر بندگان شایسته‌ی خداوند.

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

سلام بر شما و رحمت و برکت‌های خداوند بر شما باد.

« ارزش نماز »

* نماز، تشکر از خداوند بخشنده و مهربان است.

* نماز، نزدیک شدن به خداوند یگانه است.

* نماز، عالی‌ترین ذکر خداوند است.

* نماز، بندگی انسان در پیشگاه خالق یکتاست.

* نماز، ارتباط انسان با پروردگارش است.

* نماز، انسان و جامعه را از کارهای زشت و ناپسند باز می‌دارد.

* نماز، از واجبات دین اسلام بوده و فرد نمازگزار نزد خداوند دارای مقامی ارزشمند است.

خدایا ! به ما توفیق ده تا فقط تو را پرستیم و فقط از تو یاری بخواهیم.

<https://B2n.ir/dt1249>

مناجات

پروردگار مهربانم...

سپاس تو را که ما را در مسیر شناخت و بندگی خویش قرار دادی.

ای خدای بی‌همتا، دلم را به نور ایمان روشن کن و قدم‌هایم را در راه عبادت و اطاعت استوار گردان.

یاریم ده تا آنچه آموخته‌ام، به کار بندم و اعمالم را تنها برای رضای تو خالص کنم.

ای خدای کریم، عبادت‌هایم را بپذیر، لغزش‌هایم را ببخش و مرا در زمره‌ی بندگان شایسته‌ات قرار ده.

خدایا، قلبم را از مهر و محبت خویش سرشار کن و راه سعادت دنیا و آخرت را بر من هموار ساز.

ای معبود مهربان،

زندگی مرا سرشار از نور هدایت کن و لحظه‌ای مرا به خودم وا مگذار.

آمین یا ربّ العالمین.

منابع:

- آیت‌الله خامنه‌ای. (۱۳۹۲). رساله‌ی آموزشی. تهران: فقه روز.
- آیت‌الله مصباح یزدی. (۱۳۸۲). نقش تقلید در زندگی انسان. قم: موسسه‌ی آموزش و پژوهش امام خمینی(ره).
- ارفع، سیدکاظم. (۱۳۸۸). آموزش نماز. تهران: پیام عدالت.
- سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور و مرکز ملی پاسخگویی به سئوالات دینی. (۱۳۸۷). احکام شرعی ویژه‌ی کودکان و دانش‌آموزان استثنایی. تهران: سازمان آموزش و پرورش استثنایی کشور.
- بهتاج، حاج یدالله. (۱۳۷۳). چهل داستان درباره‌ی نماز و نمازگزاران. تهران: سبحان.
- پیام‌های آسمان. پایه ی هفتم. (۱۳۹۳).
- حسن زاده، علی. (۱۳۹۰). احکام پسران آفتاب ۱ ویژه‌ی اول راهنمایی. تهران: سنبله.
- حسن زاده، علی. (۱۳۸۶). پسران آفتاب احکام پسران. مشهد: سنبله.
- حضرت آیت‌الله خامنه‌ای. (۱۳۷۶). از ژرفای نماز. تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی.
- حیدری ابهری، غلام رضا. (۱۳۹۲). ۵۵ پرسش و پاسخ درباره‌ی نماز. تهران: قدیانی.
- حیدری ابهری، غلامرضا. (۱۳۹۲). صد و چهار پرسش و پاسخ درباره‌ی موضوعات گوناگون. تهران: قدیانی.
- دفتر معاونت امور اجتماعی. (۱۳۷۲). برگزیده‌ی احکام ویژه‌ی نوجوانان. تهران: سازمان بهزیستی کشور.
- رساله‌ی توضیح المسائل امام خمینی(ره).
- ستاد اقامه‌ی نماز. گلستان شکوفه. ویژه‌ی دانش‌آموزان ابتدایی.
- ستاد اقامه‌ی نماز وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۸۸). راه آسمان احکام دختران، مشهد: سنبله.
- ستاد اقامه‌ی نماز وزارت آموزش و پرورش. (۱۳۸۵). یک سبد گل سرخ. تهران: انتشارات راهبردهای سنجش اندیشه.
- شیرازی، بی‌آزار. (۱۳۷۰). راز نماز. تهران: بعثت.
- علی نیا، رضا و علی نیا، نجیبه. (۱۳۹۱). شمیم نماز. آمل: فکر سبز.
- فردی، امیرحسین و نادری، ناصر. (۱۳۸۵). یک سبد گل سرخ ویژه‌ی جشن عبادت دختران ۹ ساله. تهران: راهبردهای سنجش اندیشه.
- قرائتی، محسن. (۱۳۷۴). پرتوی از اسرار نماز. قم: ستاد اقامه‌ی نماز.
- قرآن کریم.
- کتاب‌های درسی دین و زندگی دوره‌ی دوم متوسطه‌ی حرفه‌ای ویژه‌ی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه.
- کتاب‌های درسی دینی دوره‌ی اول متوسطه‌ی حرفه‌ای ویژه‌ی دانش‌آموزان با نیازهای ویژه.
- محمدی، محمد. (۱۳۸۶). فرصت پرواز روش‌هایی برای هدایت کودکان و نوجوانان به نماز. تهران: مهربر.